

POEZIA UNITĂȚII NAȚIONALE – LA FRAȚII MEI ROMÂNI

ÎN „FOAIE PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ”, 1848, NR.21

Se împlinesc în această toamnă 155 de ani de la moartea lui Andrei Mureșanu, a cărui poezie *Un răsunet*, cu supratitlul *Deșteaptă-te, Române*, este un manifest liric și energic al libertății și unității naționale – văzute într-o semnificativă interdependență. Poezia lui a devenit un „cântec care ne-a însoțit istoria, iar figura lui Andrei Mureșanu a căpătat dimensiuni de legendară măreție, așa cum scrie o distinsă publicistă și cercetătoare brașoveană, regretata Valeria Căliman, fiica lui Valeriu Braniște, cunoscutul gazetar și luptător pentru unitatea națională, într-un articol publicat în „Gazeta Transilvaniei” în anii întunecați ai Dictatului de la Viena: „În noaptea Sfântului Andrei, sub poalele Tâmppei, în cimitirul din Groaveri, stă de strajă sufletul întregului neam. Stă de veghe la mormântul bardului redeșteptării noastre naționale și înalță un imn de slavă aceluia care a izbutit să sintetizeze în patetice accente aspirațiile și năzuințele românești. Și nu știi cum se face, dar în vremuri de hotărâtoare prefaceri și tragice încercări, figura lui Andrei Mureșanu se înalță tot mai vie, mai strălucitoare și ia proporții uriașe de legendară măreție”. (v. Valeria Căliman, *Articole publicate în „Gazeta Transilvaniei” 1941-1944*. Ediție îngrijită, prefață și note de Steluța Pestrea Suciuc, Editura Foton, Brașov, 2013, p.109)

În același an, 1848, apare în revista brașoveană „F.p.m.i.l.”, în nr. 21, și poezia *La frații mei români*:

„Românilor de sânge! Români de bărbăție,
Stindardul libertății priviți-l fluturând!
Sub el lumea se pleacă, și azi din nou reînvie
Popoarele, ce-n lanțuri pierdea, pierdea gemând.

Din Galia la Tibru și pân'la Roma, la Mare,
Pe Capitoliu, pe turnuri, stindardul s-a plantat,
O! dulce Libertate! Sub steaua ta răsare
A lumii fericire, ce omului s-a dat.

Din mijlocul puterii, colo unde stă bine,
Priviți cum tirania în pulbere-a căzut!
Priviți-o umilită și plină de rușine,
C-obraznică și mândră, cu toți-o am văzut!

O! câte tronuri s-au răsturnat, și încă
Se clatină, ascultă! cum pierde, trăsesc
Și tiranii din ele goniți, și stând pe brâncă,
Ca câinii la popoare cu dinții se rânjesc.

Nu au mai mult putere! c-a cerului dreptate
Pe tirani nu scutește nicicum pân'în finit,
Și jugul cel de sânge, al lumii strămbătate
Ce tiranii luară din Tartar s-au zdrobit!

Ridică-te acum și tu o! Românie!
Renalță-ți capul cela, acel triumfător!
Sculați Români cu toții, sculați cu bărbăție!
Căci timpul ne sosește, un timp mântuitor.

Uniți-vă! c'o mamă avem noi împreună
Și-a noastră mamă-i Roma! O, nume glorios!
Noi suntem frați de sânge și soartea ni-i comună,
Să alungăm tiranii cu jugul urăcios!

Să piară tirania! trăiască libertatea,
Pe care cerul astăzi popoarelor o dă!
Aceasta-i fericirea! aceasta este partea,
Cu care pe om cerul întâi îl înzestră.

Ah! ștergeți de pe frunte sudoarea cea de sânge,
Și stâmpărați suspinul acela înveninat!
C-a voastră legătură va strânge, dar'va stinge
Puterea diavolească ce-amar v-a apăsă.

Plecați genunchi voștri întâi pe la morminte
Și țărna străbunească fierbinte-o sărutați,
De-a lor curaj, virtute aduceți-vă aminte
Și voi patriotismul de-acolo-l învățați!

Nu râuri largi de sânge se cer ca să se verse,
Nu fier, nu foc, nu moarte vroiește un popor!
Acestea-s numai arme-a tiranilor ce-apasă:
Poporul vrea unire, de ea tiranii mor.

Din Tisa pân'la Nistru și-n Dunărea râpoasă
Întinde românimea pe-al patriei altar
O mână de frăție. Vai! Cât e de frumoasă
A voastră țară scumpă pe-ntinsul ei hotar!

Români din țări străine vă dau o sărutare,
Și fie azi frăția simțirea tuturor!
De ce nu pot ah! Vouă, să-mpart la mic și mare
O inimă ce-mi bate de-al patriei amor.”

Un filoromân

În numărul jubiliar al „Gazetei Transilvaniei”, Brașov, 1939, se menționează: „În anii 1848-1849, cât timp a putut să apară, „F.p.m.i.l.” este o comoară de corespondență, acte, poezii patriotice și alte documente, cari aruncă o vie lumină asupra evenimentelor din acea epocă, atât în țările de sub sceptrul habsburgic cât și în țările dunărene” și se menționează poeziile: Vasile Cârlova, *Marșul oștirii române*, Andrei Mureșanu, *Un răsunset*, Vasile Alecsandri, *Deșteptarea României* și cu un titlu greșit poezia anonimă *Către frații mei români* (în loc de *La frații mei români*).

Primul care a încercat să identifice pe acel „Un filoromân” a fost istoricul literar P.V. Haneș, care în *Istoria literaturii românești* (București, Editura „Ancora”, 1927), o comentează entuziast în capitolul consacrat lui Andrei Mureșanu, întemeiat pe înrudirea ideatică și stilistică a *Răsunsetului* cu oda *La frații mei români*.

Este plauzibilă această paternitate pentru că ambele poezii cuprind îndemnuri înflăcărâte la unitatea națională; se invocă mândria originii romane și gloria trecutului. Ca la Andrei Mureșanu, perspectiva unității naționale este „pretutindena”, ca să folosim un cuvânt al epocii pașoptiste, pe care poetul o imagina într-o viziune extatică. Și stilul poeziei poate constitui un argument al acestei paternități.

În orice caz, *La frații mei români* este una din cele mai bune poezii ale literaturii române inspirate de Revoluția de la 1848, alcătuind o triadă lirică pașoptistă împreună cu *Deșteptarea României* de Vasile Alecsandri și *Un răsunset* de Andrei Mureșanu.

Știind că la Cernăuți, Aron Pumnul obișnuia să îndemne școlarii să copieze pagini din foile brașovene ale lui G. Barițiu, putem identifica în poezia lui Eminescu „ecouri poetice” din această odă; patosul patriotic și vizionarismul din *Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie* sunt înrudite cu ale acestei poezii; așa cum începutul *Doinei* eminesciene, „De la Nistru pân’la Tisa” poate fi o reminiscență poetică: „Din Tisa pân’la Nistru și-n Dunărea râpoasă...”.

„Mureșanu n-a fost un scriitor ardelean – scrie același istoric literar P.V. Haneș – ci al românilor, deși a

trăit într-o vreme când unitatea sufletească nu era atât de înaintată. A simțit atât de adânc simțirea tuturor și a exprimat-o atât de emoționant, încât tot românul a simțit în *Deșteaptă-te, Române* propriu-i gând, redat mult mai viu și mai armonios. De aceea între atâtea poezii de îndemn la scuturarea robiei și la unirea sfântă, numai a lui [poezie n.n.] a trăit mai trează în mintea tuturor.”

Când Eminescu îi scria, în 6 februarie 1871, din Viena lui Iacob Negruzzi „Arătați-mi la noi un oraș patriotic ca Brașovul!” (v. M. Eminescu, *Fragmentarium*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981, p.146), avea în vedere de bună seamă și „foile” lui George Barițiu, al căror conținut îl cunoștea din biblioteca lui Aron Pumnul din Cernăuți.

Portret baroc

